

Het andere Duitsland

Ulbricht

Vopo

Wij kennen de situatie van Rijks-Duitsland in het nabije verleden. Het kwam sterk verminkt uit Wereldoorlog II; het verloor een gebied van 114 000 km². De stad Königsberg en het omliggende gebied werden toegewezen aan de Sowjetunie; Silezië, Pommeren en het zuiden van Oost-Pruisen werden aan Polen afgestaan. De grondgebieden, die na de 14e eeuw werden gekoloniseerd door Duitsland, vielen nu definitief onder het beheer van andere staten. Hoe verliep dan de toestand na de capitulatie? Duitsland werd bezet door westerse legers. Ook de U.S.S.R. kreeg een groot deel van het onderworpen land onder controle. Sinds oktober 1950 werd dit gebied uitgeroepen tot een nieuwe staat: de Duitse Democratische Republiek (D.D.R.). De staat werd onmiddellijk opgenomen bij de volksdemocratieën. De D.D.R. heeft een oppervlakte van nauwelijks 108 000 km². Dit betekent slechts één derde van het Rijk van 1939. Het aantal inwoners bedraagt ongeveer 18 miljoen. Oost-Duitsland werd een unitaire staat. De vijf vroegere staten: Brandenburg, Mecklenburg, Thüringen, Saksen en Saksen-Anhalt werden door 15 districten vervangen. Deze districten hingen af van het centrale gezag van de regering van Berlijn-Oost (Pankow), dat 400 km² groot is en 1 200 000 inwoners telt. Inzake afmetingen, industrieel potentieel, economische en sociale structuur zou men de D.D.R. met Tsjechoslowakije kunnen vergelijken. Het noordelijk gedeelte is een weinig vruchtbare vlakte, het zuidelijk deel bezit wouden, non-ferrometaalertsen en vruchtbare leemgronden.

Toen de D.D.R. in het leven werd geroepen stond de nieuwe staat voor ernstige problemen. Door het

uiteenvallen van Rijks-Duitsland verzwakte de Duitse economie in aanzienlijke mate. De D.D.R. was van beide staten er het ergst aan toe. Dit blijkt vooral uit de volgende feiten: een proportioneel geringere bevolking (ongeveer 18 miljoen), een uiterst ongelijke verdeling van de basisproducten (steenkolen: 1/32, gietijzer: 1/61, ijzererts: 1/17 en staal: 1/11 der Westduitse produktie), gebrek aan uitrusting van het mijnwezen en de chemische nijverheid evenals gebrek aan zware machines: 83% der Duitse katoenspinmachines bevonden zich in West-Duitsland en het waren deze machines die de garens aan de spinnerijen moesten leveren. Bovendien bezat West-Duitsland de grote havens, terwijl er minder fabrieken ontmanteld werden. Ten slotte wijzigde de U.S.S.R. in de D.D.R. volledig en plots alle sociale en economische structuren. Zo betekende bijvoorbeeld de landbouwhervorming (1945-1948) de afschaffing van alle landeigendommen boven de honderd ha. De grote bezittingen werden verdeeld onder bijna 600 000 gezinnen. Staatshoeven werden opgericht en het uiteindelijke opzet was de hele landbouwcollectivering te beëindigen in 1961. Vandaag blijft het echter moeilijk te achterhalen of de D.D.R. in de verwezenlijking van haar plannen is geslaagd. De uitbouw van de industrie was immers naast deze landbouwondernemingen een ander belangrijk doel. Reeds in 1950 werd in de D.D.R. de vooroorlogse produktie bereikt. Waaraan dankte Oost-Duitsland dat succes? De planmatigheid waarmee de industrialisering werd uitgewerkt, speelde ongetwijfeld de hoofdrol. De machinebouw en de metaalnijverheid kregen de voorrang. De

Oostduitsers wensten immers zo vlug mogelijk te beschikken over de meest onmisbare produktiemiddelen. In 1955 reeds noteerde men de verdubbeling van de produktie. Toen kon de D.D.R. zonder schroom beginnen aan de wederopbouw van de zwaargestrekte gebieden, zoals de steden Berlijn, Leipzig en Dresden.

Thans biedt de industrie werk aan meer dan 50% van de actieve bevolking. Berlijn en Saksen zijn de sterkst geïndustrialiseerde centra. Van oudsher was Saksen de zetel van de machinebouw, van de optische instrumenten en van de foto-apparaten (Zeiss), van de textielindustrie en van speelgoed- en porseleinfabrieken. Net als voor de landbouw geldt de collectivisering ook voor de industrie. Dat betekende dat alleen de ateliers en de kleine fabrieken nog persoonlijk bezit bleven. De andere nijverheden werden totaal gesocialiseerd. Elke industriële bedrijvigheid werd ingeschakeld in het kader van één van de vijfjarenplannen (1951-1965).

Sinds 1936 werd de produktie van bruinkolen verdubbeld en die van staal en elektro-energie verdrievoudigd. De produktie van steenkool daalde evenwel met ongeveer tweevijfde. De D.D.R. beschikte niettemin over een aanzienlijke energiebron. Het land brengt inderdaad 237 miljoen ton bruinkolen of bijna de helft der wereldproduktie voort. Bruinkool dient niet alleen als huisbrandstof, ze wordt ook in de elektrische centrales gestookt en ze is eveneens een belangrijke grondstof van de

soldaten helpen bij de oogst

metaal- en chemische nijverheid. In de nabijheid van de bruinkoolvelden worden ook andere grondstoffen gedolven, kalk, gips en kalizouten. Daarnaast besteedt de D.D.R. ook aandacht aan de kernenergie: in Dresden werd een atoomcentrale gebouwd. Voor de verdeling van de elektro-energie over het ganse land zorgt een bijzonder dicht net van hoogspanningskabels, aangesloten met het net van de volksrepublieken Polen en Tsjechoslowakije.

Van 1948 tot 1963 klom de produktie van elektro-energie van veertien miljard KWh tot 42 miljard KWh. Men koestert de hoop in 1965 de 63 miljard KWh te bereiken.

Die cijfers zijn veelzeggend en toch was het verhogingsritme lang niet voldoende, omdat de evolutie van de industrialisering zich in een nog sneller tempo voltrok. Zo is het dan ook te begrijpen dat de D.D.R. vandaag nog altijd "dure" steenkolen moet invoeren uit Polen en Oekraïne, waarmee het verkeers-economisch slecht verbonden is. Ook hier weer komen de bruinkolen ter sprake, want voor de nieuwe metaalnijverheid van Halle-Leipzig wordt een coke-soort geleverd, waarvoor sommige bruinkoolcombinaties in staan en die zeer geschikt blijkt voor de hoogovens. Al die elementen bepaalden de opgang van de metaalnijverheid die vooral langs

Ondanks de planmatige collectivisering en de snelle industrialisering blijven er nog veel problemen op te lossen in Oost-Duitsland.

Volgende feiten tonen dit aan: de grote stromen (Elbe en Oder) monden uit buiten het gebied, er blijft gebrek aan grondstof (aardolie, ijzererts en katoen), en terwijl de staalprijs te hoog blijft, heeft de metaalindustrie nog intense staatssteun nodig en hinkt de landbouw achteraan.

de verkeerswegen (waterlopen) werd aangetrokken en zich in de nijverige agglomeratie Berlijn centraliseerde.

Wat de verwerkende industrieën betreft, vermelden wij katoen evenals kant in Karl-Marx-Stadt, radio en televisietoestellen, werktuigmachines, wapens, auto's en ook de vliegtuigen. Ook schonk men heel wat aandacht aan de uitbouw van de haven van Rostock waarvan het verkeer ongeveer tien miljoen ton bereikt. Weldra zal ook aardolie aangevoerd worden uit de Sowjetunie, vermits men thans aan een pijpleiding hiervoor werkzaam is. Ten slotte moeten de Erdölverarbeitungswerke in Schwedt op de Oder de scheikundige nijverheid tot een nog grootser opgevatte ont-plooiing opvoeren.

